

NAGELLAK-ARCHITECTUUR

IS het gebouwcomplex geheel gerealiseerd overeenkomstig uw bedoeling?" Deze vraag wordt door een student aan de inleider, prof. Van Embden, architect van de Technische Hogeschool te Eindhoven, gesteld. Het antwoord laat even op zich wachten. Bedachtzaam plaatst de professor de toppen van de vingers van de rechterhand tegen die van de linkerhand, aarzelt even alvorens hij tot de formulering van het volgende antwoord komt: "Als ik zo 's avonds de gebouwen geprojecteerd zie tegen het licht van de ondergaande zon en de wolken kleuren zich in duizendvoudige schakeringen van de meest ondenkbare kleuren, dan denk ik vaak — ja, zo heb ik het altijd bedoeld." Er volgt een stilte. De volgende vragen worden gesteld.

Juist op het moment dat het gehele personeel en vrijwel alle studenten hoog en breed thuis voor de beeldbuis zitten en bij geen mens de gedachte opkomt om eens een rondje op het terrein van de TH te maken, juist op dat moment valt voor een eenzame genietster het gebouw te waarden zo de schepper zich dat had voorgesteld. Overdag is daar nauwelijks tijd voor. Het werk roept! Grasmachines daveren over de terreinen, jongleren rondom een eenzame boom, millimeteren het gras, vernietigen iedere vorm van diversiteit! Een eindeloze stroom mensen beweegt zich van en naar het gebouw. Naast de smetteloze gazons ligt een klein terreintje dat nog niet bebouwd of bewerkt is. Over dit terrein is een wandelpad ontstaan, dat leidt naar de gebouwen van de TH. Dit spontaan gegroeide

door
LOUIS LE ROY

die zichzelf noemt „vormgever in de breedste zin van het woord". Hij maakt enkele proeftuinen onder het motto: „Weg met de gladde gazons, laat groeien wat groeit". Binnenkort versijnt zijn boek „Natuur uitgeschakelen, natuur inschakelen" (Uitg. Ankh-Hermus/Kluwer).

pad is de kortste verbinding tussen de TH en het station plus het daarachter gelegen stadscentrum van Eindhoven. Waarom nemen we de kortste weg? Waarom blijft van deze stroom mensen er overdag niet één stilstaan om op dezelfde wijze te kunnen genieten, zoals prof. Van Embden dat blijkbaar 's avonds in zijn vrije tijd kort voor zonsondergang zo gaarne placht te doen?

★

„Grootschaligheid", zo zei Van Embden nog, „grootschaligheid daar zullen we mee moeten leren leven." Duidelijk een „must" dus, dit gebouw. En omdat het een must is bestaat die bereidheid niet tot contemplatieve beschouwing overdag, daarom is er eerder sprake van afwijzing, daarom ook liever de kortste weg!

En als wij de stad willen verlaten waarin we dagelijks moeten verkeerden dan nemen we ook daarvoor de kortste weg, rijden we eendeloos, genietten we elders.

Maar de „containerbouw" gaat door! Met de regelmaat van een uurwerk verrijst betonblok na betonblok. En voor diegenen die over eenzelfde gevoeligheid beschikken voor architecturale vormgeving als waarover de professor zegt te be-

schikken, juist voor diegenen wordt het steeds duidelijker dat levensmogelijkheden worden vernietigd. Het grauw van het volk heeft geen behoefte aan meditatie over het wel en wee van onze woonomgeving; brood en spelen!

Slechts aan enkele scherpzinnige geesten wordt de kans geboden om de plannen te ontwerpen volgens welke banen miljoenen mensen zich zullen moeten voortbewegen. De guerrilla die gevoerd wordt om meer inspraak te krijgen wordt steeds heviger. „L'Histoire se répète," zei Van Embden. „De arbeiders wijken die wij nu willen behouden omdat ze zo vriendelijk door veel groen aan het oog worden onttrokken waren eens buurten die kaal en naakt aan de grens van de fabrieksterreinen werden gebouwd; de hoeven renkasten van weleer! Best! Maar wat te doen met enkele boompjes die nauwelijks tien meter hoog worden tegen de mastodonten van nu? Wat te denken van één stukje beeldhouwwerk dat onze culturele interesse moet waarmaken en dat geplaatst is op een verder open, kaal en tochtig terrein?"

★

Want er zijn natuurlijk wel verschillen! Alle historische vergelijkingen gaan mank als we niet erkennen dat de giganten die wij nu realiseren financieel veelvraten zijn. Onvoorstelbare bedragen worden besteed om deze gebouwen, die ook inwendig zijn aangetast door het bacil van de grootschaligheid, van de nodige luxe te voorzien: roltrappen, liften, airconditioning, kapitale tapijten,

overdadige verlichting (energie) in alle denkbare en ondenkbare situaties.

Wie zijn natuurlijk weer historisch georiënteerd als we zeggen dat de spiegelzaal van Versailles gemeengoed is geworden als we dit interieur vergelijken met het interieur van de „nagellak paleizen" van de showbusiness van nu.

Slechts 1 procent van de bouwkosten mag worden gebruikt om het exterieur milieu het zo nodige cachet te verlenen; culturele status!

Als onze woonomgeving meer als eenheid zou worden opgevat tussen interieur milieu en exterieur milieu en als dan voor de realisering van deze beide milieugebieden een gelijk groot bedrag zou worden gebruikt, dan zou mogelijk op deze manier het verbroken evenwicht tussen binnen en buiten kunnen worden hersteld.

Het zal toch prof. Van Embden en zo vele, vele anderen niet ontgaan zijn dat de overdadige creatieve gevelarchitectuur van de tempels in India, de Boroboeur op Java, de tempelbouw in Ankor, de bouwkunst der Azteken, de kathedraal in het Europa van weleer, dat zij al, hoewel grootschalig gebouwd, niet behoeven te wachten tot zons- ondergang om hun pracht en praal te kunnen vertonen.

Een verkeerd financieel beleid en een volkomen eenzijdige benadering van ons woon- en leefmilieu zijn er de oorzaak van dat het exterieur milieu zich niet zodanig kan ontwikkelen dat het als volwaardige tegenhanger kan functioneren van de opgeblazen welvaartsarchitectuur van nu.